

Forfatter: Steffens, Henrich

Titel: Udrag fra Indledning til filosofiske Forelæsninger af Henrich Steffens

Citation: Steffens, Henrich: "Indledning til filosofiske Forelæsninger", i Steffens, Henrich: *Indledning til filosofiske Forelæsninger*, udg. af Johnny Kondrup ; Flemming Lundgreen-Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1996, s. 236. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-steffens01val-shoot-idm140622392298128/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Indledning til filosofiske Forelæsninger

straks da den udkom. Oehlenschläger beretter i sit *Levnet* og gentager i sine *Erindringer*: "Goethes *Faust*, hans mest filosofiske Værk, var ogsaa Steffens's Yndlingsdigt, og han sagde fortræffelige Ting derover. Steffens's egen poetiske Aand viste sig allerede her i et filosofisk Klædebon [...]".²⁶

Et hovedbegreb i Goethe-forelæsningerne har antagelig været den dybe og sande naturanskuelse hos Goethe. Grundtvig har ikke oplyst, i hvilke forbindelser Steffens har bragt det på tale. Selve ordet "Naturanskuelse" anvendes ikke direkte af Steffens i de trykte indledningsforelæsninger, men han fremhæver der gang på gang, at "den indvortes Anskuelse" af alt som en helhed danner forudsætningen for hans naturfilosofi, i den 6. forelæsning fraskriver han den blot empiriske naturforsker muligheden for at nå til "den intellectuelle Anskuelse af Naturens evige Liv", og han taler i den 8. om "den bestemte Anskuelse af Historiens og Naturens fælles Oprindelse af den immanente Guddom".²⁷ For Steffens var Goethe ikke blot digter, men også naturfilosof: han tilegnede Goethe sin bog *Beiträge zur innern Naturgeschichte der Erde*, 1801, og brevvekslede samtidig med ham om naturfilosofiske emner.

Desværre har Grundtvig ganske misforstået dette Steffens'ske udtryk. I dagbogen for den 20. maj 1804 mener

den gamle Præsts Skrivelse til Fyens og Ribes kaarede Biske, den 13. august 1811, i *Nyeste Skildre af København*, s. 1029. Grundtvig betegner her den pseudovidenskabelige uddannelse af almuen i skolerne som "den haarde Spise, hvorpaa Aarhundreder rykkede Døen, uden at kunne fordøje den", en allusion til Mephistopheles' karakterstik af menneskebet i *Faust I*, 1808, v. 1776-1779.

26 *Oehlenschlägers Levnet*, bd. I, København 1830 [dvs. 1831], ny udgave ved Poul Lundebye og Povl Ingerslev-Jensen, København 1974, bd. I, p. 128. *Erindringer*, bd. I, København 1850, p. 192.

27 Jf. nærværende udg. s. 11, s. 96 f og s. 140 f.